

ONZE PROFESSOREN

Verslaggever Bert van den Hoogen en fotograaf Peter Franken spreken met een wetenschapper over werk, passie en actualiteit. Nu: Katrin Korfmann

‘Bevrijd je van je oude foto’s’

We bulken van de ‘image trash’: foto’s waar we niks mee doen, maar weggooien is te veel werk. Kunstenaar, docent en onderzoeker aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten Den Haag (KABK) Katrin Korfmann maakt er nieuwe kunst van. Samen met studenten.

Uw vakgebied in maximaal honderd woorden?

„Als kunstenaar werk ik met fotografie waarbij ik foto’s maak die een imaginaire werkelijkheid weergeven. Ik maak honderden opnames van een plek en gebruik allerlei collage technieken om dingen bij elkaar te brengen die niet bij elkaar horen. Een van de onderwerpen die ik als onderzoeker benader is het beeldmateriaal dat ik zelf maak, maar niet meer gebruik en toch bewaar. Dit thema groeide door naar het onderwijs. Samen met mijn collega Hannes Bernard hebben we een cursus opgezet waarbij studenten nieuwe methoden, vormen, verhalen en een tentoonstelling ontwikkelden door hun eigen beeldafval te onderzoeken.”

Waarom bent u geïnteresseerd in afval?

„Afvall is onzin. Waarom zou je iets produceren met de bedoeling om het aan het eind van het gebruik weg te gooien? Bovendien is het dan niet weg. Het is altijd weer ergens. Ik ben gaan nadenken hoe ik afval kan gebruiken voor mijn kunstwerken.”

Wat heeft dat voor inzichten opgeleverd?

„Samenwerking is belangrijk in dit onderzoek. Tussen mensen, maar ook tussen mensen en machines en andere organismes. Als je naar beeldafval als actief materiaal kijkt, kunnen er nieuwe vormen van fotografie ontstaan die een meer vloeibaar karakter hebben dan een statisch beeld. Het concept van metamorfose, wording en verval, het idee dat dingen niet voor altijd blijven zoals ze zijn, speelt een belangrijke rol in dit onderzoek.”

Hoe heeft u dat tot een onderzoeksobject gemaakt?

„Mijn kunstwerken zijn vaak composities, waarvoor ik veel opnames gebruik. Bij een recent kunstwerk met opnames van een textielsorteerfabriek heb ik 467 foto’s overgehouden die ik niet meer gebruik. Je zou dat ook als afval kunnen zien. Deze foto’s waren het onderzoeksmateriaal. Het onderzoek bestond uit enkele experimenten waardoor het beeldafval telkens weer andere uitingen had en ik op een heel andere manier naar het

▲ Beeldkunstenaar Katrin Korfmann met een harddisk die haar ‘Image Trash’ bevat.

PASPOORT

Geboren: 1971 in Heidelberg, Duitsland.

Opleiding: Kunst-hoogeschool Berlin, Gerrit Rietveld Academie Amsterdam, Rijksakademie Amsterdam

Loopbaan: Beeldend Kunstenaar, Senior docent KABK Den Haag, Onderzoeker KABK Design and the Deep Future 2020/22.

Privé: woont met haar partner en twee kinderen in Amsterdam.

bronmateriaal, de foto’s, ging kijken.”

Wat voor experimenten deed u met uw foto’s?

„Een van de experimenten was het zichtbaar maken van de code van de foto als tekstbestand. Als ik dat met alle 467 foto’s zou doen, zou dat 4.983.244 A4-pagina’s opleveren. Het laat zien hoeveel data er wordt opgeslagen. Een ander experiment was dat ik de foto’s in een 3D-bewerkingsprogramma verwerkte die er een digitaal driedimensionale ruimte van maakte, zoals je dat bijvoorbeeld in een computerspel doet. Doordat de foto’s niet logisch op elkaar pasten, maakte het programma er een beeld van dat niet meer leek op de sorteerfabriek. Dat heb ik met een 3D-printer in biologisch afbreekbaar materiaal geprint wat nu vergeeft met behulp van voedselresten en wormen.”

Wat is daarbij de betekenis van wetenschap voor u?

„Onderzoek in de beeldende kunst is nog vrij nieuw. Doordat ik met mijn studenten kunst onderzoek, leren we ons eigen maakproces en onze eigen kunst te analyseren en zo beter te begrijpen. Misschien inspireert het me om op een andere manier kunst te maken.”

Heeft u daarin uw Eureka-moment gehad?

„Als ik begin met een compositie

weet ik vaak al ongeveer wat voor beeld het gaat worden. Bij onderzoek heb je wel een idee, een vraag, maar je weet niet waar het eindigt. Daardoor leer ik anders naar mijn kunst te kijken. Ik gebruik de machines en apparaten ook op een manier, waar ze niet voor zijn gemaakt, waardoor ze haperen. Door fouten krijg je nieuwe inzichten.”

Met één druk op de knop verwijder je je foto’s, maar daar gaat wel een psychisch proces aan vooraf

– Katrin Korfmann

Welke experimenten heeft u met uw studenten uitgevoerd?

„Dat was gerelateerd aan media archeologie. In onze cursus hebben Bernard en ik ze hun eigen image trash laten zoeken en verwerken. Je kunt bij de sociale media-platforms al je beeldmateriaal opvragen dat je ooit hebt geplaatst. Het was confronterend om te zien hoeveel materiaal dat is. Veel foto’s kun je je niet meer herinneren en je weet niet waar die terecht zijn gekomen. Er ontstaat een networked image: het gaat niet meer

om één foto, maar een heel netwerk van foto’s, een accumulatie die een nieuwe vorm van beeld creëert.”

Waarom laten we zoveel foto’s achter op die platforms?

„De bedrijven achter die platforms stimuleren ons om dat te doen, omdat ze er commercieel belang bij hebben. Het gaat om zoveel foto’s dat het ons te veel moeite kost om ze te verwijderen. Ik merk het zelf ook. Ik bewaar mijn image trash, omdat ik er in de toekomst wellicht nog iets mee wilt doen. Het selecteren kost tijd. Het lijkt makkelijker om ze allemaal te bewaren, maar het wordt een ballast. Ik bewaar mijn foto’s op harde schijven en servers. Voor de collectieve image trash moeten er steeds meer datacenters worden gebouwd.”

Wat is uw recente experiment in dit onderzoek?

„Dat is het definitief verwijderen van al mijn image trash. Na het sorteren en uitzoeken is het is maar één druk op de knop, maar het is vooral een psychisch proces om zover te komen. Twintig jaar geleden is mijn harde schijf gecrasht waardoor ik vrijwel alles kwijt was. Ik raakte eerst in paniek, maar ik kwam er al snel achter dat ik het materiaal voor mijn werk niet miste. Het zorgde ervoor dat ik die ballast kwijt was. Het was een reset van mijn creatieve geest. Het werkte heel bevrijdend.”